

Паулу Коелю

Алеф

Превела от португалски
ВЕРА КИРКОВА-ЖЕКОВА

ОБСИДИАН
СОФИЯ

*Някой си благороден човек заминаваше
за далечна страна, да получи за себе си
царство и да се върне.*

Лука 19:12

Диаметърът на Алефа беше два-три сантиметра, но цялото космическо пространство се побираше в него, и то не в умален размер. Всяко нещо представляваше безброй неща, защото го виждах ясно от всички точки на Вселената.

Хорхе Луис Борхес, „Алефът“

*Аз не мога да видя, а ти познаваш всичко.
Дори и така животът ми ще е полезен,
защото знам, че ще се срещнем отново
в някоя божествена вечност.*

Оскар Уайлд, „Истинското познание“

ЦАР НА МОЕТО ЦАРСТВО

He!

Пак ли ритуал? Пак да призовавам невидимите сили, за да ми покажат видимия свят, така ли? Какво общо има това със средата, в която живеем сега? Младите излизат от университета и не могат да си намерят работа. Старите стигат до пенсия, без да имат пари за каквото и да било. Хората нямат време да мечтаят, прекарват деня от осем сутринта до пет следобед в работа, за да осигурят прехраната на семейството си и да спечелят пари, с които да платят колежа на децата си, и се изправят срещу познатата на всички ни „сурова действителност“.

Светът никога не е бил толкова разединен, колкото е сега – религиозни войни, геноцид, липса на уважение към планетата, икономически кризи, депресии, бедност. Всички търсят незабавни резултати, за да разрешат поне някои от световните или личните си проблеми. Нещата изглеждат още по-черни, колкото повече вървим към бъдещето.

И ето ме мен, искам да продължа напред с духовна традиция, която се корени в далечното минало, отвъд всички предизвикателства на сегашния момент.

* * *

Заедно с Ж., когото наричам Учител, въпреки че вече съм започнал да изпитвам съмнения дали е така, вървя към свещения дъб, който е тук повече от петстотин години и наблюдава безучастно човешките мъки — неговата единствена грижа е да предаде листата си на зимата и да си ги върне обратно напролет.

Не издържам повече да пиша за връзката си с Ж., моя водач в Традицията. Имам десетки дневници, пълни с бележки от нашите разговори, които никога не препрочитам. Откакто се запознах с него в Амстердам през 1982 г., се научих и отучих да живея стотици пъти. Когато Ж. ме учи на нещо ново, мисля, че може би точно там е стъпката, която ми липсва, за да стигна до върха на планината, нотата, която оправдава съществуването на цялата симфония, буквата, която съдържа в себе си книгата. Изживявам период на еуфория, който постепенно изчезва. Някои неща остават завинаги, но повечето упражнения, практики и уроци накрая потъват в някаква черна дупка. Или поне така изглежда.

Земята е мокра. Представям си, че моите маратонки, които така грижливо съм измил преди два дни, само след няколко крачки отново ще са целите в кал, макар да внимавам много. Търсенето на мъдрост, душевен покой и осъзнаване на видимата и невидимата реалност вече се е превърнало в рутина и не води до никакви резултати. Когато бях на двайсет и две години, започнах да изучавам магически практики, минах по различни пътища, движих се по ръба на пропастта в продължение на много важни години, подхлъзвах се и падах, отказвах се и се връщах отново. Представях си, че

когато стана на петдесет и девет, ще съм близо до рая и ведрото спокойствие, което съзирам в усмивките на будистките монаси.

Тъкмо обратното, струва ми се, че никога не съм бил по-далече от това състояние. Не намирам покой, понякога изпадам в големи конфликти със себе си, които могат да продължат с месеци. А моментите, когато се потапям в дадена магическа реалност, траят едва няколко секунди. Достатъчно, за да разбера, че другият свят съществува, достатъчно, за да се отчая, че не успявам да усвоя всичко, което научавам.

Пристигаме.

Когато ритуалът свърши, ще проведе сериозен разговор с него. Двамата поставяме ръцете си върху дънера на свещеното дърво.

Ж. казва една суфистка молитва:

„Господи, когато се вслушвам в гласовете на животните, в шумоленето на дърветата, в ромона на водите, в чуруликането на птиците, в свистенето на вятъра или в трясъка на гръмотевиците, долавям в тях доказателство за Твоето единство, усещам, че Ти си върховната власт, върховното знание, върховната мъдрост, върховната справедливост.

Господи, разпознавам Те в изпитанията, през които минавам. Позволи ми, Господи, Твоята удовлетвореност да е моя удовлетвореност. Аз да бъда Твоята радост, онази радост, която един Баща изпитва от своя син. И да се сещам за Теб спокойно и уверено дори когато ми е трудно да кажа, че Те обичам.“

Обикновено в този момент усещам – за част от секундата, но и това е достатъчно – Единственото при-

съствие, което движи Слънцето и Земята, и държи звездите по местата им. Но днес не искам да разговарям с Вселената, а просто човекът до мен да ми даде отговорите, от които се нуждая.

Той отдръпва ръцете си от дънера на дъба, аз правя същото. Усмива ми се и аз му се усмивам в отговор. Двата се отправяме към дома ми бавно и мълчаливо, сядаме на верандата и пием кафе, все така безмълвно.

Съзерцавам огромното дърво в средата на градината, чийто ствол е опасан от лента, която вързах там след един сън. Намирам се в Сен Мартен, селище във Френските Пиренеи, в къща, за която вече съжалявам, че съм купил – тя в крайна сметка ме обсеби, изисквайки присъствието ми, защото има нужда някой да се грижи за нея и да пази енергията ѝ жива.

– Вече не мога да се развивам – казвам, попадайки както винаги в капана на човека, който заговаря пръв. – Мисля, че съм стигнал до предела на възможностите си.

– Колко интересно. Аз винаги съм се опитвал да разбера къде са пределите ми, но досега не съм успявал да ги достигна. Но пък и моята Вселена не ми съдейства много, продължава да расте и не ми помага да я опозная цялата – предизвиква ме Ж.

Той е ироничен, но аз продължавам.

– Защо си дошъл днес тук? Да се опитваш да ме убедиш, че греша ли? Както винаги. Говори каквото искаш, но знай, че думите няма да променят нищо. Не съм добре.

– Тъкмо затова съм дошъл днес. От доста време усещам какво става. Ала винаги има точен момент за

действие – заявява Ж., взема една круша от масата и започва да я върти в ръцете си. – Ако бяхме говорили по-рано, ти нямаше да си узрял. Ако говорим по-късно, вече ще си загнил. – Той захапва плода и дъвче с наслада. – Съвършен е. Това е точният момент.

– Изпитвам много съмнения и най-силните са свързани с вярата – казвам аз.

– Чудесно. Тъкмо съмненията тласкат човека напред.

Както винаги добри отговори и добри образи, но днес те не действат.

– Ще ти кажа какво чувстваш – заявява Ж. – Че нищо, което си научил, не е пуснало корени, че можеш да се потопиш в магическия свят, но не успяваш да останеш за дълго в него. Смяташ, че може би всичко е просто една голяма измислица, която хората са сътворили, за да прогонят страха от смъртта.

Моите проблеми са по-дълбоки – съмнявам се във вярата. Сигурен съм в едно-единствено нещо – че съществува някаква паралелна духовна вселена, която оказва въздействие върху света, в който живеем. Всичко останало извън нея – свещени книги, прозрения, ръководства, наръчници, церемонии – ми изглежда абсурдно. И което е по-лошо, те нямат траен ефект.

– Ще ти кажа какво съм изпитвал – продължава Ж. – Когато бях млад, се вдъхновявах от нещата, които животът можеше да ми даде, смятах, че съм способен да постигна всичко. Когато се ожених, ми се наложи да избира само един път, защото трябваше да издържам жената, която обичам, както и децата си. На четирийсет и пет, след като вече имах успешна кариера, децата ми пораснаха и напуснаха дома, реших, че по-нататък всичко ще е повторение на вече изживяното.

Тогава започна моето духовно търсене. Аз съм дисциплиниран човек и му се отдадох с цялата си енергия. Минах през периоди на въодушевление и през периоди, в които губех вяра, докато стигнах до момента, който изживяваш днес.

– Ж., въпреки усилията, които полагам, не мога да кажа: „По-близо съм до Господ и до себе си“ – признавам с известно раздражение.

– Това е така, защото като всички останали хора на планетата си повярвал, че времето ще те научи как да се доближиш до Господ. Но времето не учи, то ни носи единствено усещането за умора и остаряване.

Сега сякаш дъбът ме гледа. Навярно е на повече от четири века, а е научил единствено как да стои на мястото си.

– Защо правихме ритуала при дъба? С какво ни помага той да бъдем по-добри?

– Хората вече са престанали да правят ритуали при дъбовете. Но като действаш по начин, който изглежда абсурден, ти докосваш нещо дълбоко в душата си, в най-древната ѝ част, която е най-близо до произхода на всичко.

Така е. Аз го попитах нещо, което знам, и получих отговора, който очаквах. Трябва да използвам по-добре всяка минута с него.

– Време е да тръгвам – казва внезапно Ж.

Поглеждам часовника. Обяснявам, че летището е близо и можем да си поприскаваме още малко.

– Не става с приказки. Когато минах през това, което преживяваш в момента, открих отговора в нещо, случило се, преди да се родя. Предлагам ти да опиташи и ти.

Прераждане ли ми предлагаше? Та той винаги беше отхвърлял връщането към предишни животи.

– Вече съм бил в миналото. Сам се научих да го правя още преди да те познавам. Говорили сме, видях две свои прераждания – като френски писател от деветнайсети век и...

– Да, знам.

– Допуснал съм грешки, които сега не мога да коригирам. А и ти ми каза да не го правя повече, тъй като само ще засиля чувството си за вина. Да се връщаш към някой свой минал живот е като да пробиеш дупка в пода и да допуснеш огънят от долния етаж да подпали настоящето.

Ж. хвърля остатъка от крушата на птиците в градината и ме поглежда ядосано.

– Моля те, не говори глупости. Не ме карай да вярвам, че наистина имаш право и че не си научил нищо през тези двайсет и четири години, които прекарахме заедно.

Да, знам за какво говори. В магията – и в живота – съществува само настоящият момент, има само СЕГА. Времето не се мери така, както се пресмята разстоянието между две точки. „Времето“ не минава. Човек изпитва огромно затруднение да се съсредоточи върху настоящето, все мисли за това, което е извършил, как е могъл да го направи по-добре, какви са последствията от неговите действия, защо не е действал както е трябвало. Или пък се безпокои за бъдещето, какво ще прави утре, какви мерки трябва да бъдат взети, каква опасност го очаква зад ъгъла, как да избегне онова, което не желае да му се случи, и как да постигне това, за което винаги е мечтал.

Ж. отново подхваща разговора.

– Та тук и сега ти започваш да се питаш: има ли наистина нещо сбъркано? Да, има. Но в този момент също

така разбираш, че можеш да промениш бъдещето си, като докараш миналото в настоящето. Миналото и бъдещето съществуват единствено в нашето съзнание.

Но настоящият момент е отвъд времето – той е Вечността. Индийците използват думата „карма“ поради липса на по-подходящ термин. Но понятието не е добре обяснено – не онова, което си правил в миналия си живот, ще повлияе върху настоящия. По-скоро това, което правиш в настоящето, ще изкупи миналото и съответно ще промени бъдещето.

– Тоест...

Той прави пауза. Все повече и повече се ядосва, че не успявам да разбера какво се опитва да ми обясни.

– Няма смисъл да стоим тук и да говорим неща, които не казват нищо. Опитай сам. Време е *ти* да тръгнеш. Да отвоюваш царството си, което сега е съсипано от рутината. Стига си повтарял все същия урок, така няма да научиш нищо ново.

– Не става дума за рутина. Аз съм нещастен.

– Това се нарича рутина. Ти смяташ, че съществуващ, защото си нещастен. Други хора съществуват като функция на своите проблеми и живеят, като настоятелно говорят за тях – проблеми с децата, съпруга или съпругата, училището, работата, приятелите. Не спират, за да помислят: ето ме, аз съм тук. Аз съм резултатът от всичко, което се е случило и ще се случи, но съм тук. Ако съм направил нещо погрешно, мога да го поправам или поне да поискам прошка. Ако съм направил нещо правилно, това ме прави по-щастлив и по-свързан със сегашния момент.

Ж. си поема дълбоко дъх, преди да довърши:

– Ти вече не си тук. Време е да тръгнеш, за да се върнеш към настоящето.

Тъкмо от това се страхувах. От известно време той ми намекуваше, че е време да се посветя на третия свещен път. Междувременно животът ми се промени много от далечната 1986 г., когато поклонението до Сантяго де Компостела ми помогна да срещна собствената си съдба, да разбере „Божия замисъл“. Три години по-късно извървах Пътя до Рим, минавайки през областта, където се намирахме в този момент. Болезнен и досаден процес, който ме принуди в продължение на седемдесет дни всяка сутрин да правя всички абсурдни неща, които съм сънувал предишната нощ (помня как четири часа стоях на една автобусна спирка, без да се случи нищо особено).

Оттогава дисциплинирано се подчинявах на всичко, което работата ми изискваше от мен. В края на краищата тя беше мой избор и моя благословия. Започнах да пътувам непрестанно. Големите уроци бяха тъкмо онези, на които ме научиха пътуванията ми.

Истината е, че винаги съм пътувал страшно много, още от младежките си години. Но напоследък сякаш живеях по летищата и хотелите и усещането за приключение отстъпваше място на дълбоко отегчение. Когато се оплаквах, че не мога за дълго да остана на едно място, хората ми се чудеха и казваха: „Но да се пътува е толкова хубаво! Жалко, че нямам пари за това!“

Да се пътува не е въпрос на пари, а на кураж. Прекарал съм голяма част от младостта си, обикаляйки света като хипи – какви пари съм имал тогава? Никакви. Едва ми стигаха да си платя билетите, но въпреки това тези години бяха едни от най-хубавите в живота ми – хранех се нередовно, спях по гарите, не можех да общувам,

защото не знаех езика, и зависех от други хора дори в намирането на подслон за през нощта.

След дълго време по пътищата, слушайки реч, която не разбирате, ползвайки пари, чиято стойност не познавате, вървейки по улици, по които не сте минавали дотогава, накрая откривате, че предишното ви Аз, с всичко научено, е абсолютно безполезно при тези нови предизвикателства – и започвате да разбирате, че някъде дълбоко в подсъзнанието ви съществува доста поинтересна личност с приключенски дух, отворена за света и новите преживявания.

Но идва ден, когато си казвате: „Стига!“

– Стига! За мен пътуването се е превърнало в монотонна рутина.

– Не, не стига. Никога няма да е достатъчно – настоява Ж. – Животът ни е постоянно пътуване, от раждането до смъртта. Редуват се различни гледки, хората се сменят, нуждите се преобразуват, но влакът продължава напред. Животът е влак, а не гара. Ти не си пътувал, а просто си минавал от държава в държава, което е съвсем различно.

Поклатих глава в знак на несъгласие.

– Няма да помогне. Ако трябва да поправа някоя грешка, която съм допуснал в предишен живот и сега я осъзнавам, мога да го направя тук. В оня затвор аз само се подчинявах на заповедите на някого, който ми се струваше, че познава Божиите знаци – на теб. Освен това вече срещнах поне четирима души, от които поисках прошка.

– Но не си открил проклятието, което ти е било отправено.

– Ти също си бил прокълнат по онова време. Откри ли какво е проклятието?

– Открих го. И мога да те уверя, че беше много по-сурово от твоето. Ти си се проявил като страхливец веднъж, а аз съм бил несправедлив много пъти. Но това ме направи свободен.

– Щом трябва да пътувам във времето, за какво ми е да пътувам и в пространството?

Ж. се разсмя.

– Защото на всички ни е дадена възможност за изкупление, но трябва да намерим хората, от които да поискаме прошка.

– И къде да отида? В Йерусалим ли?

– Не знам. Където се заречеш, че ще отидеш. Открий какво си оставил незавършено и доведи до край делото си. Господ ще те напътства, защото тук и сега е всичко, което си изживял и ще изживееш. Светът се създава и руши в този момент. Онези, които си срещал някога, ще се появят отново, а онези, които си пуснал да си тръгнат, ще се върнат. Не отхвърляй даровете, които са ти били направени. Разбери какво става с теб и ще узнаеш какво се случва с всеки друг.

Не си мисли, че съм дошъл да ти донеса мир и спокойствие. Дойдох да ти донеса меча.